

MUSIQA MADANIYATI DARSLARINING XUSUSIYATI VA TUZILISHI

Toxirov Javohir Xusniddin o'g'li

*Chirchiq davlat pedagogika univerversiteti San'atshunoslik fakulteti Musiqa ta'limi
yo'nalishi 3-bosqich talabasi*

Abdixodirova Go'zal Erali qizi

Chirchiq Davlat Pedagogika Universiteti Umumiy pedagogika kafedrasi o'qituvchisi

Maxkamova Shoxida Raxmatullayevna

*Chirchiq davlat pedagogika univerversiteti San'atshunoslik fakulteti Musiqa
ta'limi kafedrasi dotsenti*

ANNOTATSIYA

Maktabda musiqa o'qitish metodikasi – bo'lg'usi musiqa o'qituvchisi tayyorgarligida muhim ahamiyatga ega fandır. Predmet nomlanishining o'zi uning mazmunini yaqqol izohlab turadi. Ya'ni ushbu fan musiqa vositasida bolalarning tarbiyasini amalga oshirish masalalarini o'rganadi. Musiqa tarbiyasi metodikasini egallash uchun maktab dasturida musiqaning kiritilishi, musiqa san'atining tarbiyaviy imkoniyatlarini tarbiya obyekti sifatida zamonaviy o'quvchi shaxsini yaqqol tushunish talab etiladi. Tarbiyaning murakkab va ko'p qirrali vazifalarini hal etish uchun metodika fani o'quv rejalaridagi boshqa ko'pgina fanlardan foydalanadi. Tarixiynazariy turkum fanlar o'quvchilarga musiqa san'ati o'ziga xos xususiyatlarini tushunishga, musiqiy obrazlarda hayot voqealarining aks etilishini, musiqa ifoda vositalarini anglashga yordam beradi. Kalit so'zlar: madaniyat, ma'naviyat, bahs-munozara, muammo, musiqa madaniyati, musiqiy bilim, tushuncha, malaka, ko'nikma, shakllanib, dunyoqarash.

CHARACTERISTICS AND STRUCTURE OF MUSIC CULTURE COURSES**ABSTRACT**

School music teaching methodology is an important subject in the training of future music teachers. The very name of the object clearly explains its content. In other words, this science studies the issues of raising children through music. In order to master the methodology of music education, it is necessary to include music in the school curriculum, a clear understanding of the educational potential of the art of music as an object of education of the modern student. Methodology uses many other disciplines in its curriculum to address the complex and multifaceted challenges of education. A series of historical-theoretical disciplines help students to understand the peculiarities of the art of music, the reflection of life events in musical images, and the means of musical expression.

Keywords: culture, spirituality, debate, problem, music culture, musical knowledge, understanding, skill, ability, formation, worldview.

KIRISH

Musiqa tarixini bilish, uni rivojlanishining asosiy yoʻnalishlarini belgilay olish, bastakorlik ijodiyoti, musiqa merosi xususidagi tushuncha va malakalar- oʻquvchilar musiqiy didlarini tarbiyalashga asos boʻlib xizmat qiladi, ularning dunyoqarashlarini kengaytiradi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Maktabda musiqa taʼlim-tarbiyasi inson maʼnaviyatini shakllantirish uchun xizmat qiladi. Zero, u eng avvalo musiqiy madaniyatlik darajasini shakllantirishi bilan ahamiyatli. Madaniyat - maʼnaviyat koʻrsatgichi sifatida keng qamrovli tushuncha boʻlib, bahs-munozaraga mavzu boʻladigan muammolardan biridir. Musiqa madaniyatini toʻgʻri yoʻlga koʻyilishi tufayli insonda muayyan musiqiy bilim, tushuncha, malaka va koʻnikmalar shakllanib, ular oʻz navbatida shaxsning musiqiy – maʼnaviy dunyoqarashini tarkib toptiradi. Shaxsning musiqa madaniyati- qobiliyat, bilim, malaka, koʻnikma, musiqiy asarlarini baholay olish singari sifatlar majmuida namoyon boʻladi, maʼnaviy yuksalish omili boʻlib xizmat qiladi. Shu bois, tarbiyaning ushbu turini tarkib toptirishning eng avvalo oiladan boshlamoq maqsadga muvofiqdir. Keyinchalik bu jarayon oʻrta maktab, oʻquv-tarbiyaning oʻrta maxsus va oliy bosqichlarida takomillashtirib boriladi. Albatta, maktabda musiqani oʻqitish metodikasi fani musiqiy madaniyatni tarkib toptirishda asos boʻlib xizmat qiladi.

Mazkur kurs bolalar bilan musiqiy ishlar sohasida oʻziga xos tarixiy ahamiyatga ega ekanligini ham bildiradi. Shu narsa aniqki, mustahkam ilmiy asosga ega, keng amaliyotga qoʻllanib, sinab koʻrilgan va shu bilan birgalikda doimo takomillashib boradigan metodikagina samarali hisoblanadi. Musiqa oʻqituvchisi har bir sinf oʻquvchilarining oʻziga xos xususiyatlari va imkoniyatlarini yaxshi bilmogʻi lozim. Maʼlumki “metodika”- bu pedagogikaning shunday qismidirki, didaktik printsiplar asosida qanday metod, usul yordamida oʻquv-tarbiyaviy jarayon maqsadga muvofiq tarzda amalga oshirilib uning umumiy hamda alohida vazifalari hal etiladi. Masalan, qanday usulda, qaysi yoʻl bilan musiqaning tarbiyaviy taʼsiriga erishmoq oʻquvchilarning qiziqishini uygʻotish, kichik va oʻrta sinf oʻquvchilarida musiqa tinglashni tashkil etish, oʻquvchilarni faol idrok etish malakasiga erishish masalalari hal etiladi. Shuning bilan birga metodika alohida masalalarni ham yoritadi. Musiqa oʻqitish metodikasida tarbiya jarayoni har qanday ijtimoiy faoliyat singari tizimli va ilmiy boshqaruvni talab etishini alohida taʼkidlaydi.

Taʼkidlab oʻtilganidek, musiqa oʻqitish metodikasi pedagogik fanlar tizimiga kiradi va oʻziga nisbatan mustaqil oʻringa ega. U musiqa tarbiyasining mazmun va metodlarini takomillashtirish maqsadida uning qonuniyatlarini oʻrganadi. Musiqa oʻqitish metodikasining mohiyati yosh avlodning tarbiyasida musiqa sanʼatining

muhim roli va ahamiyatini anglatish bilan belgilanadi. Musiqa tarbiyasi metodik fan sifatida rivojlanishi jamiyatning madaniyat, musiqa san'ati, maktablar takomillashuvi bilan bog'liq ekanligini ko'rsatadi.

Musiqa o'qitish metodikasi boshqa fanlar bilan o'zaro bog'liqdir. Metodika musiqashunoslik bilan bog'liq qaysikim, so'ngi paytlarda musiqa asarlarining tahlil etishni takomillashtirishga yana ham ko'proq e'tibor berilayotganligini ta'kidlash o'rinli. Musiqashunoslik nazariyasi musiqa tarbiyasining mazmun va metodlarining ishlanmalarida bevosita ta'sir ko'rsatadi. O'zining muammolarini hal etishda metodika psixologiya faniga tayanadi. Masalan: o'quvchilar musiqa idroki rivojlanishini, ularning ijodiy, musiqiy qobiliyatlarini bola ruxiyati qonuniyatlarini bilmay turib anglab bo'lmaydi. Shuningdek metodika o'quvchilarga u yoki bu materialni, uning hajmi, metodlardan foydalanish samaralari masalalarini psixologiya bilan bog'liq holda hal etadi. O'quvchilarning kuylash malakalarini ularning o'ziga xos ovoz apparati tuzilishi masalalarini o'rganishda metodika fiziologiya sohasidagi tadqiqotlarga tayanadi.

MUHOKAMA

Musiqa o'qitish metodikasi pedagogikaga tayanib tarbiyani ko'pgina omillar bilan bog'liq jarayon, deb qaraydi. Kishining musiqa madaniyati nafaqat maktab ta'sirida shakllanadi, balki unda oila, ommaviy axborot, ijtimoiy munosabatlar tizimi katta rol o'ynaydi. Shu bilan birga tabiiyki, aynan maktab o'quvchilarining musiqiy qiziqish va qobiliyatlarining tarkib topishda, ularda musiqa madaniyati asoslarini shakllanishida maktab hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi.

Musiqa o'qitish metodikasi pedagogikaga, uning metodlarni aniqlashiga tayanadi. Metodlar ishlanmasi qo'yidagi muammolar bilan bogliq: ularning musiqa tarbiyasi mazmuni bilan o'zaro bogliqligi, o'quvchilar ijodiy va musiqiy qobiliyatlarining rivojlanishi, musiqiy hotira va ovoz, musiqa idrokining yosh va individual xususiyatlari, o'quvchilar rivojlanishidagi turli musiqiy faoliyatlarining imkoniyatlari va boshqalar. Metodika vazifasiga shuningdek, o'quv-tarbiyaviy jarayonning turli shakllarini takomillashtirish ham kiradi. Jumladan, musiqa darslari, musiqadan fakultativ mashgulotlar, sinfdan va maktabdan tashqari ishlar (to'garaklar, bayramlar, va h.k.)

NATIJA

Musiqa o'qitish metodikasi pedagogikaga tayanib tarbiyani ko'pgina omillar bilan bog'liq jarayon deb qaraydi. Kishining musiqa madaniyati nafaqat maktab ta'sirida shakllanadi, balki unda oila, ommaviy axborot, ijtimoiy munosabatlar tizimi katta rol o'ynaydi. Shu bilan birga tabiiyki, aynan maktab o'quvchilarning musiqiy qiziqish va qobiliyatlarining tarkib topishida, ularda musiqa madaniyati asoslarini shakllanishida maktab hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi.

Musiqi o'qitish metodikasi pedagogikaga, uning metodlariga tayanadi. Metodlar ishlanmasi quyidagi muammolar bilan bog'liq: ularning musiqi tarbiyasi mazmuni bilan o'zaro bog'liqligi, o'quvchilar ijodiy va musiqiy qobiliyatlarining rivojlanishi, musiqiy xotira va ovoz, musiqi idrokining yosh hamda individual xususiyatlari rivojlanishidagi turli musiqiy faoliyatlarning imkoniyatlari va boshqalar. Metodika vazifasiga shuningdek, o'quv-tarbiyaviy jarayonning turli shakllarini takomillashtirish ham kiradi. Jumladan, musiqi darslari, musiqadan fakultativ mashg'ulotlar, sinfdan va maktabdan tashqari ishlar (to'garaklar, bayramlar, va h.k.)

XULOSA

Xullas, maktabda musiqani o'qitish metodikasi fani o'z mohiyati va mazmuni jihatidan bo'lg'usi musiqi o'qituvchilarini tayyorlash tizimida o'ziga xos o'ringa ega. Musiqi ta'limi yangilanish yo'liga kirayotgan ekan, bu fanning ahamiyati yanada oshib borishi tabiiydir.

REFERENCES

1. Karimova D. Musiqiy pedagogik mahorat asoslari. - T.: Iqtisod-moliya, 2008.
2. SHaripova G.. Musiqi va uni o'qitish metodikasi (metodik qo'llanma). Toshkent
3. Akbarov I. Musiqi lug'ati. Toshkent – 1997.
4. Norova, S. U. (2021). Imam Abu Hamid Al-Ghazali. Teacher-Student Coaching Relations. The American Journal of Social Science and Education Innovations, 3(01), 441-445.
5. Норова, Ш. У. (2020). Повышение профессиональной компетентности путем подготовки молодежи к хоровой деятельности. Наука, техника и образование, (10 (74)).
6. Umirzakovna, N. S. (2021). WAYS TO IMPROVE LEARNING EFFICIENCY USING INNOVATIVE TECHNOLOGIES. Web of Scientist: International Scientific Research Journal, 1(01), 41-47.
7. Гулов, С. Н. (2018). РОЛЬ ЛИДЕРА НАЦИИ В РАЗВИТИИ ЭЛЕКТРОННЫХ СРЕДСТВ МАССОВОЙ ИНФОРМАЦИИ. Вестник Таджикского национального университета. Серия филологических наук, (2), 256-259.